

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

"ואתה תצוה את בני ישראל" (כז, כ)

בפרשה זו לא מוזכר שמו של משה. מסביר בעל הטורים: הטעם הוא משום שאמר משה "מחני נא מספרך אשר כתבת"... נמצאנו למדים עד כמה נשא משה רבינו בעול מצוקתן של ישראל, עד שהיה מוכן אף למסור נפשו למען הצלתם.

הגה"צ רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל הגיע אל העיר אוז'דא, לאחר שקיבל פניות רבות מיהודים עניים ודלים שתינו בפניו את מצוקתם

הקשה. נכבדי העיר קיבלו את פניו בכבוד מלכים, ודאגו לו לאכסניה מכובדת בביתו של אחד מעשירי העיר אשר זכה בזכות המיוחדת.

למחרת, התכבד רבי רפאל ברוך לשאת דברים בפני יהודי העיר שהתכנסו בבית הכנסת המלא מפה לפה. את דרשתו פתח רבי רפאל ברוך בתיאור מאורעות הלילה האחרון. "שכבתי במיטתי ורעדתי מקור - "הכריזו" - לא יכולתי להרדם כל הלילה מרוב קור!"

העשיר אשר בביתו לן רבי רפאל ברוך, נדהם, נכלם ונבוך. כלום יעלה על הדעת

שהצדיק לא חש בביתו בנוח ואף סבל מן הקור? וכיצד ישא עתה פנים?

הוא לא יכל להתאפק ומיד פנה אל רבי רפאל ברוך: "רבי, אני מצטער כל כך! דאגתי שהרב יקבל את השמיכות המשובחות ביותר, העבות ביותר והמחממות ביותר! אנא, יסלח לי הרב!"

נענה לו רבי רפאל ברוך והשיב: "תנוח דעתך. הלילה לא סבלתי באופן אישי מהקור. השמיכות היו מחממות והאירוח היה מעולה ביותר. אולם המחשבה על כך שישנם כאן בעיר יהודים עניים,

הסובלים מקור, היא שגרמה לי לרעוד! הרגשתי כל הלילה את צערם של העניים שאפילו שמיכות פשוטות אינן להם כדי לחמם את עצמם. המחשבה על כך לא הניחה לי להרדם. אני עומד כאן ומכריז כי לא אעזוב את העיר, לפני שתהיינה בידי מאתיים שמיכות לשם חלוקה לעניים!"

ואכן, עוד באותו מעמד נידבו עשירי אוז'דה מאתיים שמיכות, ואף קיבלו על עצמם לדאוג לרווחתם של אחיהם העניים ולא להניח להם עוד להגיע למצוקה כה קשה.

(קדוש וברוך)

"שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד" (כז, כ)

רבי חיים מברסק נפגש פעם עם האמרי אמת" בגור, והשנים שקעו מיד בשיחה תורנית.

הזכיר רבי חיים את המובא במדרש תנחומא: "אמר רבי חנינא סגן הכהנים, אני הייתי משמש בבית המקדש ומעשה ניסים היו במנורה, משהיו מדליקים אותה בראש השנה לא היתה מתכבה עד שנה אחרת", ותמה:

"מעודי התקשיתי בהבנת דברי המדרש הללו, שהרי מצוה להדליק את המנורה מידי יום, ואיך קיימו בבית המקדש את המצוה אם המנורה דלקה כל השנה?"

נענה הרבי והשיב על-אתר תשובה קולעת: "הרי פסק הרמב"ם, שהנותן שמן לתוך נר דולק חייב משום מבעיר, נמצאנו למדים אפוא, שאפשר לקיים מצות הדלקה על-ידי הוספת שמן לנר דולק.

כך היה במנורת בית המקדש, הנרות דלקו כל השנה, אולם מדי ערב היו מוסיפים בה מעט שמן, ובכך היו מקימים מצות הדלקה."

גְלוּת גְלוּת וי גְרוּיִס / שְׁוֹעֵר בִּיסְטוּ...

גְלוּת זֶה כְּשֶׁהָאָדָם נִמְצָא בְּמִצְוָה, כְּשֶׁהִמְקוּם שָׁבוּ הוּא נִמְצָא גוֹרֵם לוֹ לְתַחוּשָׁה רַעָה.

יֵשׁ שְׁלוּשָׁה סוּגֵי גְלוּיּוֹת:

יֵשׁ אֶת הַגְלוּת הַרְגִילָה, יְהוּדִים טוֹבִים הַשְׂרוּיִים בֵּין הַגּוֹיִים.

הַנְּכָרִים מְצִיָּקִים לָהֶם, מְצַרִּים אֶת צַעֲדֵיהֶם. גְלוּת!

יֵשׁ אֶת הַגְלוּת הַקְּשָׁה יוֹתֵר, גְלוּת שֶׁל יְהוּדִים בֵּין יְהוּדִים.

שְׂכָנִים שְׂמִיָּקִים לָהֶם, חֲבָרִים שְׂפוּגְעִים בָּהֶם, סְבִיבָה שְׂאִינָה תוֹמְכֶת...

וַיֵּשׁ אֶת הַגְלוּת הַשְּׁלִישִׁית, הַקְּשָׁה בְיוֹתֵר: גְלוּת שֶׁל הָאָדָם בְּתוֹךְ עַצְמוֹ! כְּשֶׁהִמְצַב הָאִישִׁי שָׁבוּ אָנִי נִמְצָא גוֹרֵם לִי לְמִצְוָה, לְחֹסֵר נוֹחוֹת, לְרִצּוֹן לְבָרַח... מְכִירִים?

אוֹמְרִים צְדִיקִי בֵּית בְּעִלּוֹא: כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּגְלוּת בֵּין הַגּוֹיִים - זֶה לֹא כֶּךָ נוֹרָא, כִּי הוּא יָכוֹל לְבָרַח! אֵף אֶחָד לֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהִשָּׂאֵר וְלִסְבֹּל! וְאִפְלוּ כְּשֶׁהוּא אֵינּוּ יָכוֹל לְבָרַח - הָרוּחַ הַיְהוּדִית שָׁבוּ חִזְקָה וְאִתְּנָה, נוֹסְכֶת בּוֹ כּוֹחוֹת...

וְהָאֵמֶת, גַּם כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּגְלוּת בֵּין יְהוּדִים אַחֲרִים, כְּשֶׁהִסְבִּיבָה מְצִיקָה - גַּם אָז אֶפְשֵׁר לְבָרַח! לֹא חֲבִיבִים לְהִשָּׂאֵר וְלִסְבֹּל! אֶפְשֵׁר בְּהַחֲלֵט לְחַפֵּשׂ מְקוֹם רְגוּעַ יוֹתֵר, סְבִיבָה תוֹמְכֶת יוֹתֵר - וְהִכָּל יְבוֹא עַל מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם!

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

שיזכה שיאמרו על בנו את מה שאומרים על הבן הזה...? פנו הם לרבם ושאלו אותו לפרש הדברים, הסביר להם הביה"ל שח"ו לא הוציא מפיו דברים מן השפה ולחוץ אלא באמת התכוון למה שאמר: "הבן הזה שיודע קצת חומש, הוא תלמיד חכם יותר מאביו... אני מאחל לעצמי שגם אני אזכה לבן שיאמרו עליו שהוא תלמיד חכם יותר מאביו..."

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ואתה תדבר אל כל חכמי לב..."

ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו
לי" (כח, א - ב)

המקראות שלפנינו מראים על הצורך והתועלת שבבגדי השרד בגדי הקודש הנעשים לאהרן הכהן הגדול מאחיו. אבל במבט ראשון נמצא בנקל את הסתירה שבין הכתוב הראשון לשני - בשעה שהכתוב הראשון מוכיח לנו כי בגדי הקודש נעשים לכבוד ולתפארת, בא הכתוב השני ומגלה כי בגדי הקודש נעשו לקדשו לכהנו לי, ולכאורה הם שני כתובים

אבל, מה קורה בגלות השלישית, הקשה! אנשים מנסים לברח מהמצב האישי שלהם, מהמקום שבו הם נמצאים... אבל את האמת פלנו יודעים: לברח מהמצב האישי, מכאבי הנפש הפנימיים - זו אינה אפשרות! אין לאן לברח! הפאבים יצטרפו אלינו לכל מסע נדודים... מה עושים???

במקום לנסות לברח למקום אחר - עלינו להפך את עצמנו למקום הטוב והמוגן!

אם אנחנו רוצים להנצל מהגלות האישית והקשה - עלינו להתחיל להתמודד! עלינו להסכים להבין שהגלות הזו - היא המקום שהבורא בחר עבורי! שם הוא רוצה שאתמודד! דוקא מתוך הנקדה החשובה והנמוכה הזו הוא רוצה שאפיר אותו!

אם נסכים להבין שהבורא בחר עבורנו את מסלול החיים הטוב והמתאים ביותר עבורנו - זו תהיה הגאולה בעצמה! כי שוב לא יהיה לנו רצון לברח...

"ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" (כח, א) היה זה באמצע שיעורו של הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בעל בית הלוי) בישיבת וואלוו'ין. לפתע נכנס לחדר יהודי לא מוכר.

חזותו הוכיחה עליו כי הוא מפשוטי העם, בור ועם הארץ, בידו החזיק את בנו הקטן. פנה היהודי לבעל הבית הלוי ואמר: "כל הילדים שלי בורים ועמי ארצות, אינם יודעים קרוא וכתוב, חוץ מהילד הזה, הכנסתי אותו לחיידר, כעת אני רוצה שהרבי'ה יבחן אותו ויראה אם הוא באמת יודע".

התלמידים הרגישו שלא בנוח, הם נעצו את מבטם באורח הבלתי קרוא. זאת לא התנהגות! אי אפשר להכנס בלי רשות לחדר השיעורים ולהפריע כך באמצע השיעור...! אך הבית הלוי, רוח אחרת היתה עמו, הוא קרא בחביבות לאותו אדם וכיבדו לשבת, ואת הילד הושיב על ידו וליטפו בחום: "למדת חומש" ? "כן". "איזה חומש למדת?" "ויקרא".

התחיל הבית הלוי לשאול אותו: מה הפשט בפסוק הזה, ומה הפשט בפסוק ההוא. והילד עונה, משיב מה שמשיב, עד היכן שידיעתו משגת... פנה הבית הלוי לאבא ואמר לו בהתלהבות

ובשמחה: "הלואי שאזכה שיאמרו על בני מה שאומרים על בנך זה!" שמע האב את דברי הבית הלוי, ופרץ בבכי של שמחה והתרגשות. חשב לעצמו: אם 'הרבי הגדול' בחן את הבן שלו ושיבח אותו כל כך, בוודאי הבן שלו עליוי גדול. ברוך ה' שזכה לכך!

התלמידים התפלאו מאד למשמע הדברים, אפשר להבין שרצה רבם לשמח את האבא, אבל לאחל לעצמו ברכה כזו,

המכחישים זה את זה.

בדרך צחות יש לפרש באופן זה, כי למשה רבינו ע"ה העניו מכל האדם, לו מותר לגלות את הסוד כי בין הטעמים השונים של בגדי הכהונה יש גם טעם של "כבוד ותפארת" - כבוד ותפארת דקדושה, גם אם הוא ידע כי כבוד ותפארת הם ערכים חשובים לצרכי גבוה אין חשש שיבוא הוא ויתבע כבוד ותפארת לצרכי חולין, כי רחוק הוא מהם כרחוק מזרח ממערב, אבל לאחרים - "חכמי לב" סתם, להם אסור לגלות רז זה, אסור להם לצרף מחשבת "כבוד ותפארת" במלאכת שמים, פן יבאו לידי

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

אמנם בכך עדיין לא היה די, והכהן עדיין צריך היה לדעת כיצד ובאיזה סדר לצרף את האותיות שהוארו, כדי להרכיב מהן את התשובה לשאלתו, לצורך כך נזקק הכהן לתומים. לאחר שהיה הכהן מכוון בשמות הקודש של התומים, שרתה עליו רוח הקדש, שגילתה לו איך ובאיזה סדר לצרף את האותיות.

(רמב"ן)

"ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד" (כח, ל)

אחד מרבני אהרן הישיבות נכנס לביתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל וביקש לשאול ממנו עצה, מה נכון לעשות כאשר צוות הנהלת הישיבה מבקשים

לזרוק בחור סורר שאינו לומד ומפריע לסדרי הישיבה? הוא הוסיף לומר לרבנית שפתחה את הדלת: אני יודע שבדרך כלל תשובתו "לא לזרוק" ורק אני רוצה לדעת מה לענות להנהלה.

הרבנית סירבה בכל תוקף שישאל את הרב.

השואל התפלא מאוד על כך והביע את תמיהתו מדוע אינו יכול לשאול?

אמרה לו הרבנית: "אתה חושב שהוא

אומר "לא לזרוק את הבחור" וזהו?! תדע שהוא יושב אח"כ ואומר תהלים בלילה בדמעות שליש שההוראה שלו לא תזיק לאף אחד ולא תפריע לאף אחד. הוא לוקח על עצמו את מלוא האחריות, ואיני יודעת אם כוחותיו יעמדו לו לשאת זאת..."

(הלמות עמלים)

"ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד" (כח, ל)

העיד הגאון הרב אלבו שליט"א: כשהיה הגאון רבי בן ציון אבא שאול

טעות לרדוף אחר הכבוד גם במילי דעלמא וצרכי חולין, לכן נצטוו משה מפי הגבורה להגיד לחכמי לב שיעשו את הבגדים רק בכוונה עליונה זו "לקדשו לכהנו לי".

(אמרי דעת למהר"ם שפירא)

"ואתה תדבר אל כל חכמי לב... ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי" (כח, ב-ג)

שני טעמים מוזכרים כאן בפסוקים במצות עשיית בגדי כהונה גדולה: האחד "לכבוד ולתפארת" - כדי שיראה בהם אהרן מכובד ומפואר, והשני, "לקדשו לכהנו לי" - כדי שיהיה מלובש בגדים מקודשים לצורך עבודתו הקדושה במשכן.

ויש להסביר שהטעם הראשון נתן להמון העם, אלו האנשים המכבדים ומוקירים רק אדם שהוא הדור בלבשו, למען אנשים אלו, הוצרך אהרן לבגדים שהם "לכבוד ולתפארת".

לעומת זאת, "חכמי לב" שהם המבינים בפנימיותם של דברים, להם נאמר הטעם השני, שבגדי אהרן נעשים לא רק לכבוד ותפארת, אלא בעיקר מהטעם הפנימי - כדי "לקדשו לכהנו לי".

(רבי שמעון סופר)

"ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים" (כח, ל)

האורים והתומים היו שני שמות קדושים, שהושמו בין כפלי החשן של הכהן הגדול.

יש להבין, לשם מה היה צריך את שניהם, ולמה שימש כל אחד מהם?

האורים, כשםם היו - שהיו מאירים, בשעה שהיה הכהן הגדול נשאל שאלה על ידי מלך או ציבור, היה חוזר על השאלה בפני האורים, והיו מאירים אותיות מסוימות בחושן, אשר מצירופן היתה מתקבלת התשובה לשאלה.

כַּעֲנֵן שְׂאוֹמְרִים בְּשֵׁם הַרְה"ק ר' שְׁלֵמָה מִקְרָלִין זְצוּק"ל, עַל מֵה שִׁפְרֵשׁ"י בְּחֻמֵּשׁ עַל הַפְּסוּק 'וְאַהֲבַתְּ אֶת ד' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ' (דְּבָרִים ו, ה) 'שְׁלֵא יִהְיֶה לְבָבְךָ חֲלוּק עַל הַמָּקוֹם'. וְאָמַר הַפְּרוּשׁ, אֲשֶׁר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, יַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁי"ת. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהֵם בְּאֵיזָה מָקוֹם וְאֵינָם עוֹבְדִים לַהֲשִׁי"ת, אֹמְרִים שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם, כִּי אִם הָיָה בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּיִדְאֵי הָיָה עוֹבֵד לַהֲשִׁי"ת. עַל זֶה אָמַר שְׁחֲלִילָה לֹמַר בֵּן, כִּי לֹא הַמָּקוֹם גּוֹרֵם ח"ו אֵיזָה מְנִיעָה לַעֲבֹדֶתוֹ ית', כִּי כִּיֵּן שֶׁהַכֹּל מֵאֲתוֹ ית', וְרִצּוֹן הַשֵּׁי"ת הוּא שִׁיְהִיָּה הָאָדָם כֹּעֵת בְּמָקוֹם הַזֶּה, מִסְתַּמָּא גְלוּי לְפָנָיו ית' שְׁזָה הַמָּקוֹם לֹא יִגְרֵם שׁוּם מְנִיעָה ח"ו לַעֲבֹדֶתוֹ ית', רַק הַמְנִיעָה הוּא מֵצַד הָאָדָם, לְכַף אָמַר: 'שְׁלֵא יִהְיֶה לְבוֹ חֲלוּק עַל הַמָּקוֹם' שֶׁהוּא שָׁם. וְזוֹהֵי הִיְצִיָּאָה הָאֲמִתִּית מֵהַגְּלוּת הַנּוֹרָאָה וְהַקְּשָׁה בְּיִתְרָה. (נְקֻדוֹת שֶׁל אֹר - סְפִינְקָא);

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

הולכים לצבא, ועוד שאלות אודות הציבור החרדי, וקשה לו עם העניין הזה.

השיב לו רבי אברהם בין היתר: "כשאני נוסע בדרכים אין לי כל קושי לדבר איתם, חכמת התורה גדולה יותר משלהם עשרות מונים ואין קל יותר מלענות להם תשובה ניצחת".

"ואולם" - הוסיף רבי אברהם - "אני חושש מאוד שמא יישב לצידי יהודי חרדי ויתחיל לשאול אותי על הגדול ההוא ועל הת"ח ההוא, על הרבי הזה ועל רבי אחר, מי גדול יותר ומי פחות וכו' מהשיחות הללו אני פוחד מאוד! מה אני עושה במצב כזה? אני מחזיק גמרא בידי ואומר לו: "אני מורה וצריך למסור שיעור ואני צריך להכין, אם אתה מעוניין אני נותן לך את הכתובת שלי, ותוכל לבוא לשוחח מתי שתרצה, כמובן מעולם לא באו אלי הביתה...." (ויאמר הנני)

"ונשמע קולו בבאו אל הקודש לפני ה'"
(כח, לה)

רבי חיים מבריסק ראה פעם יהודי פשוט אחד, עומד בתפלה וזועק בקולי קולות. ראה רבי חיים שצעקותיו אינן מקירות לבו אלא מן השפה ולחוץ, ולאחר התפלה אמר לו: "במעילו של הכהן הגדול היו פעמונים, כדי שבבואו אל הקודש יישמע קולו. אילו היו הכהנים נוהגים כמוך וצווחים בתפלה, לשם מה היה צורך אפוא בפעמונים?..."

"ועשית ציץ זהב טהור" (כח, לו)

חז"ל לימדונו (ערכין טז.) שהציץ מכפר על עזות מצח. אלא שבפרשתנו, שני פסוקים לאחר הפסוק שבו נצטוו על עשיית הציץ, נאמר במפורש: "והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עוון הקדשים". יש להבין כיצד זה אמרו חז"ל שהציץ מכפר על עזות מצח כאשר בפסוק נאמר במפורש שהציץ מכפר על קדשים שהוקרבו בטומאה.

בדרך צחות אמר הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב: יש כאלה שאבותיהם היו צדיקים, אך הם עצמם ראויים רק לתואר "בנן של קדושים" ותו לא מידי, יען שאין הם אוחזים מעשי אבותיהם בידיהם, אלא מאי? הללו - מחמת ייחוסם הרם - לעיתים מעיזים את פניהם ותובעים עבור עצמם כיבודים שונים ודברים שאינם הולמים אותם.

הרי לפנינו עזות מצח שנובעת כל כולה מחמת "עוון הקדשים", בשל הייחוס הנעלה של אותם בני קדושים, מעתה נמצאו שני הכתובים עולים בקנה אחד כמין חומר, ועל עזות כזו מכפר הציץ...

זצ"ל שומע על אדם שאינו חש בטוב, היה מתפלל עליו בדמעות.

אותו אדם עצמו לא בכה כפי שרבי"צ בכה עליו! יום אחד לאחר השיעור, יצא רב"צ וראה את תור האנשים הממתנים בדריכות וידע: לכל אחד צרה ומעוקה, ועוד בטרם שמע, נפרץ מעין דמעותיו: "רבוננו של עולם, כה הרבה צרות בעולם!" וכך, כשהוא דומע ובוכה, שמע ובירך...

צערו של רבי בן ציון לשמע סבל הזולת היה רב כל כך, והוכפל בחוזק הסבל ושוב במספר הבאים לפניו, עד שלבו הטהור חישב להתפלץ.

הוא שאל בשברון לב: "איני יודע במה חטאתי, שנגזר עלי להתייטר כל כך בשמיעת כל הצרות!" פעם ביקרה אותו אחותו בביתו ונרעשה לראותו יושב ובוכה.

"מה קרה" - שאלה בחרדה. "אנשים סובלים כל כך הרבה... ענה בבכיה.

(יגילו במלכם)

"ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד" (כח, ל)

מעשה בבעל תשובה, שאביו (שהיה ידוע כאדם רשע) נפטר.

רצה בנו, שחזר בתשובה, להתפלל לפני העמוד לעילוי נשמת אביו, אך הציבור בבית הכנסת רצו למנוע ממנו להתפלל. הם טענו שלא מגיע לאביו שבנו יתפלל עליו.

באו הגבאים לשאול את הרב שטיינמן מה לעשות, האם לתת לבן להתפלל לפני העמוד?

גער בהם הרב שטיינמן: "וכי יודעים אתם איזה דינים קשים עובר הנפטר הזה בשמים?"

הוא זכה להניח בן אחד שיאמר עליו "קדיש" ו"ברכו" לעילוי נשמתו, איך זה שלא איכפת לכם?!"

ומעשה באברך שבא לשאול את הרב שטיינמן: נולד לו בן ויש לו ספק על שם מי לקרוא את הרך הנולד, שכן יש לו סבים מכמה צדדים.

שאלו הרב שטיינמן: האם חיה עתה אלמנה שקריאת אחד מהשמות שאתה מסתפק תשמח אותה? אם כן, ודאי יש לתת את השם הזה לשמח את האלמנה...

(מתוך מאמר)

"שפה יהיה לפיו" (כח, לב)

תלמיד ישיבת טשעבין התאונן בפני הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, כי בנסיעותיו מביתו בחיפה לירושלים, קורה לא פעם שיהודי חילוני יושב לצידי ומטרירו בשאלות מדוע אתם לא